

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Костић Радослав Марина
Датум и место рођења	30.05.1979.године, Јагодина

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Психологија
Звање	Дипломирани психолог
Година уписа	1998. година
Година завршетка	2003. година
Просечна оцена	9,75 (девет и 75/100)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	
Факултет	
Студијски програм	
Звање	
Година уписа	
Година завршетка	
Просечна оцена	
Научна област	
Наслов завршног рада	

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Психологија
Година уписа	2014.година
Остварен број ЕСПБ бодова	140
Просечна оцена	9,25 (девет и 25/100)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	„Психопатолошка одступања, стрес и временске перспективе код починилаца кривичних дела“
Име и презиме ментора, звање	Др Бојана Димитријевић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	8/18-01-005/19-039, 28.6.2019.године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	185 (сто осамдесет пет)
Број поглавља	4 (четири)
Број слика (шема, графикана)	Графикана : 7 (седам); Слика: 1 (један).
Број табела	72 (седамдесет два)
Број прилога	3 (три)

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Kostić, M. (2017). Stress, adaptation and possible effects of physical exercise, <i>Facta Universitatis</i>, series: Physical Education and Sport, 17(2) , p.329-340.</p> <p>Мозак као кључни орган у превладавању стреса има значајну улогу у адаптацији на стрес због чега се истиче његово својство регенерације и способност да организму обезбеди потенцијал за савладавање психо-соматских симптома и болести које се могу развити као последица стреса. Да би се умањиле последице стресогених стимулуса на организам, треба имати у виду начине унапређења квалитета живота и побољшања здравственог статуса организма. Позитиван утицај вежбања познат је искуствено, али и научно потврђен у медицинским и психолошким студијама. Циљ рада је њихова анализа – од анализе утицаја које стрес може имати на мозак и организам, до синтезе резултата који потврђују значај физичке активности, нарочито у пост-стресним околностима односно адаптацији.</p>	M24
2	<p>Kostić, M.(2016). „Brain plasticity“ and stress, <i>Acta Medica Medianae</i>, Medicinski fakultet Univerziteta u Nišu. doi:10.5633/amm.2020.0210. https://publisher.medfak.ni.ac.rs/AMM_1/2020/2020-2-broj/celi_radovi/10Marina%20Kostic.pdf</p> <p>Циљ рада је анализа утицаја стреса на мозак и последица стреса, са акцентом на својство мозга познато као "пластичност" и могућностима регенерације оштећених ћелија мозга. Приказан случај болеснице старе 36 година, којој су, као последица утицаја вишегодишњег, хроничног и интензивног стреса првим МР прегледом ендокранијума (2013. године) констатоване фокалне лезије у белој маси. Болесница је повучена из стресогеног окружења и укључивањем психијатра отпочет је психосоцијални рехабилитациони третман. Контролним прегледима, наредних година, током медицинског праћења (2014., 2016.), константовани су уредни МР налази, снимљени на истом апарату и прегледани од стране квалификованих радиолога. Приказ болеснице потврђује теорију о "пластичности мозга", његову способност реорганизације у одговору на спољашње надражаје, нарочито ако се говори о дугогодишњем, хроничном стресу или периоду после повреде.</p>	M51
3	<p>Kostić, M.(2015): Zamor na radu - profesionalna bolest XXI veka - prevencija i posledice, <i>Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini</i>, XLV(4)/2015., str.73-90.</p> <p>Обзиром на чињеницу да су механизми и узроци настајања замора одавно предмет проучавања и интересовања психофизиологије рада, у овом раду се указује на значај правовременог препознавања симптома замора као реверзибилне физиолошке појаве, чије се манифестације на пољу психолошког и професионалног, ако се не препозна на време, могу одразити на комплетан учинак, радну ефикасност и резултате рада појединца, и довести до неприлагођеног понашања, психичких тегоба или телесне болести. У склопу приказаних разматрања, посебан акценат стављен је на факторе у области садржаја рада, организације рада или радне средине, њихов ефекат на радну способност и њен дисбаланс, на потребе, могућности и захтеве које радно место пред појединца поставља.</p>	M51
4	<p>Kostić, M., Lukić, I. (2015): Психолошки одговори социјалним друштвеним променама: распрострањеност и превенција насиља у школама на територији Града Ниша – истраживање“. “МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК – ЗАПАД” (ПСИХОЛОГИЈА, ФИЛОЗОФИЈА, ЛИНГВИСТИКА, КУЛТУРОЛОГИЈА И ОБРАЗОВАНИЕ), Списание на научни трудови, Vol.2, 6/2015, Ур.Бранкица Спасева. Шеста меѓународна научна конференција Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“, Меѓународен Центар за Славјанска Просвета - Свети Николе, Македонија, стр.36-38. (и Конференција)</p> <p>Резултати указују на повишен праг толеранције према насиљу код ученика, што је алармантно али не и изненађујуће ако сагледамо шири друштвени контекст. Треба поменути и неадекватно препознавање вршњачких интеракција које подразумевају насиље, а које ученици не препознају као насилне. С обзиром на учесталост и врсту сукоба (вербалне свађе) може се закључити да је вршњачко насиље честа појава, с обзиром на цео наш друштвени контекст који је последица дугогодишње економске и социјалне кризе. Ученици улазе у вербалне конфликти, све више „слаби“ поштовање према ауторитетима и моралним нормама, а осећаји обавеза и одговорности бивају све</p>	M33

више занемарени. Зато је вршњачко насиље, као и насиље у ширем друштвеном контексту, психолошки одговор на друштвене промене, савремене трендове и брз темпо живота, отуђење и поремећену хијерархију друштвених, моралних и етичких вредности.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидаткиња Марина Костић испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Филозофског факултета Универзитета у Нишу.

У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације Филозофског факултета у Нишу, кандидаткиња је извршила све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама психологије, одбранила нацрт истраживања докторске дисертације и пријавила тему докторске дисертације (8/18-01-005/19-039 од дана 28.6.2019.године).

Кандидаткиња је матичном Филозофском факултету предала Захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације. Комисија је утврдила да кандидаткиња испуњава услове прописане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу.

Кандидаткиња Марина Костић је аутор четири и коаутор три научна рада објављена у домаћим и међународним часописима и зборницима радова са научних скупова о чему је приложила доказе.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације

У овој експлоративној студији основни проблем истраживања је да установи постојање психопатолошких карактеристика личности код починилаца кривичних дела, анализа суочавања и превладавања стреса и доминантних временских перспектива, односно њихове разлике код радно ангажованих осуђеника и оних који нису опредељени на добровољну радну активност током издржавања казне затвора. Докторску дисертацију Марине Костић „Психопатолошка одступања, стрес и временске перспективе код починилаца кривичних дела“, након увода, чини пет поглавља.

Прво поглавље дисертације „Теоријски оквир истраживања“ подразумева исцрпну теоријску опсервацију свих психолошких конструката/варијабли које су предмет истраживања: психопатолошких одступања са освртом на контекст менталног здравља осуђеничке популације, стреса односно стратегија превладавања стреса и временских перспектива. Обрађује и анализира место психологије као науке у систему извршења кривичних санкција, значај рада затвореника у затворским условима и законску регулативу у овом домену.

Друго поглавље дисертације „Приказ методологије истраживања“ обухвата дефинисање предмета, проблема и циљева истраживања, основних и специфичних истраживачких питања, варијабли, узорка, поступка и инструмената истраживања, са краћим приказом статистичких техника и научног значаја докторске дисертације кандидаткиње.

Резултати истраживања, односно треће поглавље докторске дисертације, обухвата приказ дескриптивних мера на узорку и подузорцима осуђеника, статистику закључивања као одговоре на истраживачка питања и разматрање односа брачног статуса затвореника и психолошких варијабли. Додатни резултати у истраживачком поступку и статистичкој обради у овом поглављу приказани су кроз резултате дискриминативне каноничке анализе спроведене због утемељења практичног значаја истраживања, тј. добијања функције којом би се са најмањим бројем психолошких варијабли извршио избор затвореника за радно ангажовање на временски ограниченом задатку.

Дискусија резултата, као четврто поглавље, подразумева дискусију свих постављених специфичних циљева истраживања, односно резултата добијених у истраживању као одговор на основна и специфична истраживачка питања. Такође, детаљно разматра и међусобну повезаност варијабли: временских перспектива и стратегија суочавања са стресом код радно ангажованих и неангажованих починилаца кривичних дела, повезаност временских перспектива и копинг механизма са психопатолошким одступањима осуђеника, посебно анализира однос брачног статуса затвореника и психолошких варијабли и закључује поглавље дискусијом резултата дискриминационе каноничке анализе која је спроведена са циљем утврђивања карактеристика по којима се разликују радно ангажовани затвореници од оних који нису радно ангажовани.

Закључком кандидаткиња заокружује причу у раду потврђеним констатацијама: да је повезаност

свих варијабли најснажнија на подзоруку радно ангажованих затвореника, да су психопатолошка одступања израженија код осуђеника који нису радно ангажовани; да је, у погледу временских перспектива, код радно ангажованих најизраженији став према будућности, а статистички значајна разлика између ангажованих и неангажованих је на скали димензије *Фаталистичка садашњост*, у корист неангажованих јер су, по резултатима, више усмерени на уживање у садашњости и тренутна задовољства. Код неангажованих затвореника са дужом затворском казном такође је изражена димензија *Фаталистичка садашњост*, што резултира препоруком стручним лицима да треба радити на промени перцепције ситуације и става беспомоћности затвореника. Код радно ангажованих постоји већи број значајних корелација између временских перспектива и стратегија суочавања са стресом, и перспектива са психопатолошким индикаторима, у односу на подзорак неангажованих. Резултати недвосмислено показују статистички значајну повезаност радног ангажовања осуђеника и психопатолошких индикатора са једне, и временских перспектива и копинг-механизма, са друге стране.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације

У истраживању су постављена три основна циља:

1. Утврдити да ли постоји статистички значајна повезаност психопатолошких одступања, стреса и временских перспектива код починилаца кривичних дела.
2. Утврдити да ли су психопатолошка одступања осуђеника статистички значајни предиктори временских перспектива и стратегија превладавања стреса.
3. Утврдити да ли постоје разлике између радно ангажованих и неангажованих починилаца кривичних дела у погледу психопатолошких одступања, превладавања стреса и временских перспектива.

Специфични циљеви су:

1. Утврдити да ли постоји статистички значајна повезаност између димензија временских перспектива и радног ангажовања починилаца кривичних дела.
2. Утврдити да ли постоји статистички значајна повезаност између стратегија превладавања стреса и радног ангажовања починилаца кривичних дела.
3. Утврдити да ли постоји статистички значајна повезаност између психопатолошких индикатора и радног ангажовања починилаца кривичних дела.
4. Утврдити да ли су психопатолошка одступања статистички значајни предиктори димензија временских перспектива.
5. Утврдити да ли су психопатолошка одступања статистички значајни предиктори стратегија превладавања стреса.
6. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика између радно ангажованих и неангажованих починилаца кривичних дела у погледу психопатолошких индикатора.
7. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика између радно ангажованих и неангажованих починилаца кривичних дела у погледу димензија временских перспектива.
8. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика између радно ангажованих и неангажованих починилаца кривичних дела у погледу стратегија превладавања стреса.

Истраживање је реализовано у Казнено-поправном заводу Ниш, на пригодном узорку од 142 испитаника мушког пола, 35-50 година старости, осуђених на издржавање казне затвора у трајању од 5 до 10 година; узорак су чинила 2 једнака подзорка : радно ангажовани и неангажовани осуђеници. Постављени основни и посебни циљеви истраживања су у докторској дисертацији кандидаткиње Марине Костић у потпуности остварени.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације

Теоријски значај дисертације представљају сазнања која објашњавају аспекте односа између психопатолошких одступања осуђеника, њиховог доживљаја и начина превазилажења стреса, и односа према прошлости, садашњости и будућности, када су починиоци кривичних дела радно ангажовани или неангажовани за време издржавања казне. Резултати истраживања профила личности криминалаца указују на значај психолошких студија односа психопатологије и преступништва и значај свежих емпиријских сазнања о комплексним релацијама између психопатолошких одступања и криминала и болести зависности као треће карике. Резултати докторске дисертације кандидаткиње могу бити основа нових стратешких решења у превенцији и пенолошком третману.

Мултидисциплинарно сагледавање повезаности профила личности починилаца кривичних дела са релевантним варијаблама које је кандидаткиња обавила резултирали су сазнањима да су временске перспективе прогностички значајне за усмеравање и преквалификацију осуђеника и њихову селекцију по основу потенцијала за радно ангажовање. Специфичности категорије субјеката истраживања, њихових тешкоћа у адаптацији у затвору, по изласку из њега приликом успостављања нормалног функционисања и неистраживаност ове теме у Србији, додају на специфичној тежини истраживања кандидаткиње. Резултати могу бити корисни у планирању мера, третмана и едукацији осуђеника и запослених у Казнено-поправном заводу ради ефикаснијег стручног рада, и као смернице у вези са психолошким статусом затвореника; могу помоћи у побољшању субјективног стања и емотивног баланса осуђеника и допринети интеграцији бивших затвореника у друштво. Радна ангажованост је значајан фактор у процесу ресоцијализације и представља важну меру у систему социјалне заштите.

Оцена самосталности научног рада кандидата

Уважавајући сугестије ментора и чланова комисије, кандидаткиња Марина Костић у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показала је висок ниво самосталности у научног раду. Анализом релевантне литературе, законске регулативе, кандидаткиња је дефинисала предмет, циљеве и хипотезе истраживања, и на основу тога структурисала докторску дисертацију. Кандидаткиња је самостално реализовала све фазе емпиријског психолошког истраживања у нишком Казнено-поправном заводу, спроведеног на 142 починиоца кривичних дела и утврдила модалитете и начине на које они испољавају психопатолошка одступања, превазилазе стрес и доживљавају временске перспективе, утврђујући дистинкције и статистички значајне повезаности између подузорака: радно ангажовани и радно неангажовани осуђеници. На основу резултата конципирала је и предлоге за поступање односно психолошки третман осуђеника од стране стручних лица у пеналним и пост-пеналним институцијама.

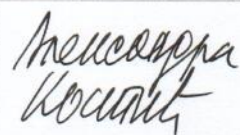

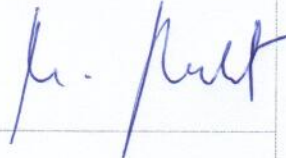

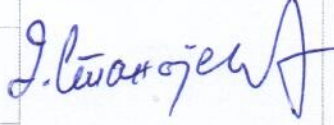
ЗАКЉУЧАК

На основу детаљне анализе садржаја, коришћених метода и остварених циљева и доприноса истраживања, Комисија констатује да је докторска дисертација Марина Костић резултат самосталног научног истраживања и рада кандидаткиње и представља значајан научни допринос. Докторска дисертација је урађена у складу са Законом, Статутом Универзитета и Статутом Филозофског факултета Универзитета у Нишу. У складу са наведеним, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију: „Психопатолошка одступања, стрес и временске перспективе код починилаца кривичних дела“, кандидаткиње Марине Костић и предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу да прихвати извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовану Комисије 8/18-01-004/20-010

Датум именовања Комисије 07.07.2020. године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	др Александра Костић, редовни професор у пензији	председник	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	др Бојана Димитријевић, редовни професор	ментор, члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	др Миодраг Миленовић, ванредни професор	члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	др Зоран Ћирић, редовни професор	члан	
	Кривично-правна научна област психијатрија - судска психијатрија (Научна област)	Правни факултет Универзитета у Нишу Медицински факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
5.	др Драгана Станојевић, ванредни професор	члан	
	Психологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....